

Hal

Günlər keçdikcə Adilin eyhamları, tənələri çoxalır. O, əlinə fürsət düşən kimi arvadına atmaca atır, qanını qaraldır. Sərvinaz ona cavab vermir, etiraz etmirdi, sakitcə qulaq asır, öz işləri ilə məşğul olurdu. Çalışır ki, yanında az otursun, səsini az eşitsin. Tərtəmiz paltarları təkrar-təkrar, döndöndə yumağa hazır idi, tək Adilin nəzər-diqqətindən uzaqda olsun, onun tikanlı baxışlarını görməsin, sözlərindən açılan oxlar bədəninə sancılmasın. Zirzəminin döşəməsini Adil gələndən bəri az qala hər həftə suvayırdı. Evinin bu xəlvət, qaralıq guşəsində bəzən saatlarla tək-tənha oturub gizli göz yaşları tökür, əzablı ömrünün ağrılarını qorun-qorun yanırdı.

Adil həbsxanadan evinə qayıdıandan sonra kinli və əzazil olmuşdu. Heç nədən özündən çıxır, evdə dava-dalaş salırdı. Ona görə də Sərvinaz onun hər kiçik tələbini bir göz qırpmında yerinə yetirməyə çalışır ki, artıq söz-söhbət yaranmasın. Amma həyat getdikcə dözülməz olur, Sərvinaz keçirdiyi əzablardan gündən-günə şam kimi əriyirdi. Onu bu evə bağlayan yeganə şey uşaqlarına sonsuz məhəbbəti idi. Azərə, Həbibə, Nigara olan böyük sevgisi onun üçün həyatda hər şeydən üstün idi.

Sərvinaz bu dünyada yalnız onların gələcəyi, xoşbəxtliyi üçün yaşayırdı. Hər şeyini, sağlamlığını, sevincini son damlasına qədər, özünə heç nə saxlamadan ciyərparalarına sərf etməyi qərara almışdı. Amma yox, ürəyinin ən xəlvət, ən gizlin guşəsində, iynənin ucu boyda bir yerdə hamıdan, hər kəsdən gizlətdiyi bir duyğu bəzən onun bütün varlığına güc gəlir, onunla mübarizə aparırdı. Həmin duyğu ona nə isə sirli sözlər pıçıldayır, dünyada məhəbbət adlı bihuşedici bir hissən olduğundan, sevmək, sevilmək adlı şirin əzabın qulu olmaq kimi ilahi gözəlliyin mövcudluğundan söz açırdı. Rəhmanın sifəti, baxışları, duruşu, söhbəti, ayrı-ayrı kəlmələləri təkrar-təkrar xəyalında canlanır, bu qədər yaxında, gözlərinin

qabağında olmuş səadətini əlindən buraxdığına görə özünü bağışlaya bilmirdi.

Günlərin bir günü Adil evə Rəhmanla bir yerdə qayıtdı.. Onların söhbət edə-edə həyəətə girdiklərini görəndə Sərvinazın dalağı sancdı. Adətən Rəhmanın gəlişinə ürəkdən sevinən, onu görəndə yerə-göyə sığmayan Sərvinaz bu dəfə ürəyində bir ağırlıq duydu. Əvvəlcədən nə isə hiss edən adamlar kimi narahatlıq keçirdi. Onun bu halı Rəhmanın nəzərindən yayınmadı. Bircə ayın içində dəyişib tanınmaz olmuş, başqalaşmış Sərvinazın görkəmi ona anlatdı ki, günləri heç də xoş keçmir. Onun iri ala gözlərinin altında iri dairələr əmələ gəlmiş, ovurduları batmışdı.

Rəhmanın ürəyi sıxıldı. Günahkar tərzdə Sərvinaza baxıb:

– Adil məni darta-darta çəkib gətirdi, – dedi.

– Çox yaxşı elədi ki, gətirdi. – Sərvinaz gülə-gülə cavab verdi. Elə bil bununla sübut etmək istəyirdi ki, günləri xoş keçir.

– Rəhmana deyirəm ki, mən olmayanda tez-tez gəlirdin, Sərvinazdan, uşaqlardan xəbər tuturdun, bəs indi niyə gəlmirsən? - Adilin sözlərindəki eyhamı hiss etmək çətin deyildi. Lakin Rəhman ona əhəmiyyət vermədi, keçib tut ağacının altında oturdu. Adil də onun yanına keçdi.

– Arvad, acmıışıq, bizə yemək ver, – Adil şəstlə dilləndi.

Sərvinaz mətbəxə keçib orada vurnuxmağa başladı. Bir azdan süfrə açıb yeməkləri stolun üstünə düzüb mətbəxə qayıtmaq istəyirdi ki, Adil onun əlindən yapışıb yanında oturdu:

– Hara gedirsən, bizimlə çörək ye.

Sərvinaz itaətlə onun əmrini yerinə yetirdi. Çörəkdən kiçik loxma qoparıb yavaşca çeynəməyə başladı. Amma bu bir loxmanı udmağa təqəti yox idi. Elə bil boğazının yolu tutulmuşdu. Adillə Rəhman ordan-burdan, əhəmiyyətsiz şeylər barədə danışırıldı. Sərvinaz onlara qulaq asır, hər dəqiqə, hər an nəyinsə baş verəcəyini sövq-təbii gözləyirdi. Adilin

gözlərindəki qəribə ifadə ona anladır ki, bu gün, bu axşam, lap indilərdə xoşagəlməz bir şey olacaq və bu, ona baha başa gələcək. Rəhman badəsindəki şəraba əl vurmamışdı, Adil isə artıq içkinin təsiri ilə keflənmişdi. Birdən o, kövrəldi:

– Rəhman, sən mənə bu dünyada qardaşdan da irəli idin. Ona görə də külfətini sənə etibar eləmişdim. Sən isə etibarsız çıxdın.

Rəhmanın əlindəki çəngəl tappılı ilə boşqabın içinə düşdü.

– Doğrudanmı sən elə fikirləşirsən ki, etibarsız çıxmışam?
– Onun səsi titrəyirdi.

– Mən fikirləşməsəm də, böyük də, kiçik də addım başı bunu başıma qaxır. Adamların üzünə baxa bilmirəm. Mənə məktub yazıb hər şeyi bildirmişdilər, amma inanmamışdım, indi isə inanmaya bilmirəm. Bir adam yalan danışar, onu, yüzü böhtan atar, daha bütün rayon yalançı olmaz ki...- Adil düz onun gözlərinin içinə baxırdı.

Rəhman qəhərlə dilləndi:

– Bu neçə ildə dostluğumuzun xatirinə hər şeyə dözmüşəm. Fikirləşmişəm ki, gəlib mənə “çox sağ ol” deyəcəksən. Sərvinazı hər cür pis gözdən, xain adamdan qorumuşam. Öz ailəm də, dost-tanış da bunun üstündə məndən üz çevirib. Desəm ki, bütün bunları təkçə sənə görə, bizim dostluğumuz naminə etmişəm, bu, yalan olar. Neyləmişəmsə, Sərvinaza görə olub. Onun gözəlliyi, sədaqəti, təmiz ürəyi xatirinə hər cür şayiəyə, böhtana davam gətirmişəm. Sən arvadının qədrini heç vaxt bilməmişən. Ürəyimdən pis niyyət, başqa fikir keçsəydi belə, cəsarət edib, cürət göstərüb bunu Sərvinaza bildirə bilməzdim. Heyf ki, o, sənin kimi qəddar, kobud, daş qəlblə adama rast gəlib. Sənin yerinə başqası olsaydı, bu neçə ildə gözünü qaldırıb başqasına baxmadığına, gül kimi uşaqlar böyütdüyünə, kirpiyi ilə od götürüb, min bir əziyyətə qatlaşıb onlara aclıq çəkdirmədiyinə görə onu göylərə qaldırardı.

– Sənə inanmaq istəyirəm, amma inana bilmirəm, özümlə bacara bilmirəm. Şübhələr mənə aman vermir. Elə bilirəm hər tərəfdən sənın xəyanətlərin qəhqəhə çəkir. Özümü aldanmış, təhqir olunmuş hiss edirəm. Elə bilirəm mənım ya-tağımnda yatmısın...

Rəhman sərt hərəkətlə ayağa qalxdı, altındakı stul böyrü üstə aşdı. Qəzəb və peşmançılıq qarışmış təəssüflü baxışlarla Adili süzüb:

– Bu gündən sən adda adam tanımıram, son dəfə sənın evinın qapısını açdım, – dedi. Sərvınaza gözünün ucu ilə də baxmadan cəld addımlarla qapıya tərəf getdi. Sonra çevrilib: – Mən öləndə qəbrimın üstünə gəlməyi də sənə qadağan edirəm, – dedi.

Adil heç nə deməyib qəribə, donuq baxışlarla onu müşaiyət etdi. Sonra işə ləngərli yerişlə yuxarı qalxdı.

Sərvınaz elə bil yatmışdı, yuxudan oyandı. Rəhmanın bu evi birdəfəlik tərک etdiyini, bir daha buralara yolunu salmayacağını, onu heç vaxt, heç yerdə görməyəcəyini düşünmək ona ölümdən betər idi. Bu neçə ildə həmişə Rəhman onu arayıb-axtarmış, ən çətin zamanlarında, ən əzablı vaxtlarında öz kömək əlini uzatmış, dünyanın ağrı-acısını ona unutturmuşdu. Hər belə gəlişdən, onun təsəllilərindən sonra ürəyində həyat eşqi, yaşamaq şövqü yenidən alovlanmışdı. İndi budur, o, əbədilik gedirdi. Bunun nə demək olduğunu yaxşı başa düşürdü. Rəhman elə-belə söz deyənlərdən deyildi, üzü dönmüşdüsə, deməli əbədilik idi. Əbədi! Bu günə kimi bu sözün mahiyyətinə, mənasına varmayan Sərvınaza elə gəldi ki, ondan ölüm qoxusu gəlir. Bu, acı və kədərli qoxu idi, ona davam gətirmək çətin idi.

Həyətdən necə çıxdığını bilmədi. Küçədə heç kəs yox idi. Qaranlıq elə bil Rəhmanı udmuşdu. Küçəni keçib mağazanın böyrünə çatdı. Buradan meşəyə tərəf uzanan yol aydın görünürdü. Lap uzaqda, qoşa çınara çathaçatda bir qaraltını

sezdi. “Odur,” – deyə fikirləşdi. Qaratikan kolu ayağını sıyırmışdı, dizindən qan axırdı. Lakin o, bunlara fikir verəcək halda deyildi.

– Rəhman dayı! Ay Rəhman dayı! – Var gücü ilə qışqırdı, amma öz səsini özü eşitmədi. “Səsim niyə belə yavaş çıxır?” – deyə fikirləşdi. Təngnəfəslikdən, bir də boğazına yığışmış qəhərdən heç cür səsini qaldıra bilmirdi. Daha qaça bilmirdi, yorulub əldən düşmüşdü. Ayaq saxlayıb son qüvvəsi ilə çıxırdı:

– Rəhman dayı!

Rəhman geri döndü. Ondan on-on beş addımlıqda dayanmış Sərvinəzə yadlaşmış soyuq gözlərlə baxdı. Qaçmaqdan pörtmüş Sərvinəzin gözlərindən sel kimi axan yaşlara, al qana batmış ayağına baxıb heç nə demədi.

– Sənə qurban olum, Rəhman dayı, birdəfəlik getmə. Nə olar, bağışla, keç günahımızdan. Bizim ucbatımızdan həmişə ürək ağrısı çəkmisən. Bacarırsansa halal elə. Adil fikirləşməyib elə deyib.

– Sərvinəz, sakit ol, özünü ələ al. Eşidib-görən nə deyər?
– Rəhman onun dizini göstərib:

– Yaralanmışan, evə çatan kimi yod sürtərsən, – deyib yoluna davam elədi.

Sərvinəz sinəsinə dolmuş, taqətini, qüvvəsini əlindən almış ağrının təsirindən yerə çökdü, çarəsiz, ümitsiz halda hönkürdü.

* * *

– Bacı, sənə nə olub? – Şirinnaz arıqlayıb tanınmaz olmuş Sərvinəzədən soruşdu.

– Özüm də bilmirəm mənə nə olub. İştaham kəsib. – Sərvinəz yavaş səslə kədər içində cavab verdi.

– Bəlkə Rəhmandan sonra Adilə dözə bilmirsən?

– Necə?

– Yataqda deyirəm də... – Şirinnaz bic-bic güldü, Sərvinaz qulaqlarına inanmadı:

– Yəni sən elə bilirsən ki, mənimlə Rəhman dayı arasında bir şey olub? – Sərvinazın gözləri alacalanmışdı, elə bil hədəqəsindən çıxmağa hazırlaşdı.

– Yox bir...

Sərvinaz elə sarsıldı ki, nə deyəcəyini bilmədi.

– Deməli sən, mənim doğmaca bacım da mənə inanmırsan? İnanmırsan ki, o peyğəmbər övladının barmağı belə mənə toxunmayıb? Sən buna inanmayandan sonra başqalarını necə inandırırım?

– Gərək kor olasan ki, Rəhmanın səni necə sevdiyini, dərdindən necə dəli olduğunu görməyəsən. O boyda kişi səndən ötrü başını itirmişdi. Onun üçün dünya bir yana idi, sən bir yana. Onda yataqdan durmasaydın, şəkk-şübhəm yox idi ki, o, səndən sonra yaşaya bilməz, dərdədən ürəyi partlayıb ölür.

– Şirinnaz, yəni mənə heç inanmırsan, hə? – Sərvinaz qəhərlə soruşdu.

– Niyə inanım, ay qız? İnanmalı bir şey qoymusan ki? Kişini neçə il evində saxlamısan, bəsləmişən, nazını çəkmisən, indi də deyirsən ki, aramızda heç nə olmayıb. Odlu pambıq bir yerdə olanda bilmirsənmi nə olur? O cür gözəl, yaraşlıq kişinin qabağında duruş gətirmək də asan iş deyil axı.

Sərvinaz daha bu barədə danışmadı, onsuz da hər şey mənasız idi. Bacısı haqlı idi, innən belə and-aman eləməyin heç bir mənası yox idi. Ona inanmayacaqdılar, heç vaxt, heç zaman inanmayacaqdılar. Adil də, qonşular da, qohumlar da ona ömrünün axırına kimi şübhə ilə baxacaqdılar, üstündə “xəyanətkar” damğası olacaqdı. Qəribədir, Şirinnazla söhbətəcən nədənsə bu barədə belə dərin düşünməmişdi, ona elə gəlirdi ki, əsl həqiqət heç vaxt gizli qalmır, o, əvvəl- axır aşkar olur. İndi bu sadələşməyə görə özündən zəhləsi gedirdi.

Avqustun axırlarında Azəri Bakıya yola salandan sonra Sərvinaz evdə-əşikdə qərar tuta bilmirdi. Oğlunun incəsənət institutuna qəbul olunması onu qanadlandırsa da, ürəyini fərəhlə doldursa da, Azərin uzaqlığına heç cür öyrəşə bilmirdi. Nə Həbib, nə də Nigar ona Azəri əvəz etmirdi. Uşaqlıqdan nəvazişlərinin çoxunu Azərə etmişdi, məhəbbətinin böyük hissəsini böyük oğluna ünvanlamışdı. Bunu hamı bilirdi.

Təbiətən mehriban, qayğıkeş Sərvinaz Həbiblə Nigarı da çox istəyirdi, amma onlara sevgisindən fərqli olaraq Azərə məhəbbətində tamam başqa hisslər vardı. Ana-bala bir-birini sözsüz də başa düşürdülər. Sərvinaz ağızını açmamış Azər bilirdi ki, o nə istəyir. Oğlunun bu həssaslığı, bir kəlmədən onu anlaması Sərvinazı həmişə mütəəssir edirdi. Elə bil o, Adilin yox, Rəhmanın oğlu idi. Ürəyində onları bir-biri ilə müqayisə edir, xasiyyətlərinin, təbiətlərinin oxşarlığına hey-rət edirdi, iki əziz adamının bir-birinə bağlılığına qəlbən sevinirdi. Bu, Sərvinazı indi həyata həyata bağlayan xırdaca sevinclərdən biri idi.

Həbiblə Nigar onu ev işlərinin çoxundan azad etmişdilər. Adil də son vaxtlar Sərvinaza qarşı munasibətini dəyişmişdi. Onunla ehtiyatla, xətrinə dəyməkdən çəkinə-çəkinə davranırdı. Arvadının halındakı dəyişiklik, onun qaradınməz olması Adilin gözündən yayınmırdı. Ömründə bazar-dükən bilməyən Adil indi tez-tez dolu zənbillə evə gəlirdi. Lakin neynirdisə, nə cür səy göstərirdisə də Sərvinazın ürəyini ələ ala bilmirdi. Aralarında gözəgörünməz uçurum yaranmışdı. Günlər ötdükcə bu uçurum dərinləşir, onları bir-birindən uzaqlaşdıran məsafə böyüyürdü. Adil nəyi isə başa düşmüş, səhvini gec də olsa etiraf etmiş adamlar kimi xasiyyətini dəyişməyə cəhd gestərirdi. Lakin o, Sərvinaza doğru addımladıqca Sərvinaz ondan qaçırdı.

Sərvinaz Rəhmanın donuq baxışlarını, laqeyd, etinasız halda onu süzüb getməsinə unuda bilmirdi. Rəhmanın gözlərinin sərt, rəhmsiz ifadəsi yadından çıxmırdı. Son dəfə bu evi tərk edib gedəndə Rəhman özü də bilmədən Sərvinazın varlığını alt-üst etmiş, onun olan-qalan həyat sevgisini öldürmüşdü. Daha Sərvinazı yaşada biləcək, həyata bağlaya biləcək heç nə qalmamışdı. Rəhmanın yad ifadə ilə baxan gözlərində əvvəlki od, əvvəlki alov, məhəbbət yox idi. “O, mənə nifrət edir”. Bu fikirdən dəli olmaq dərəcəsinə çatırdı. Günülər keçdikcə, Rəhmanın bu evlə əlaqəsini biryolluq kəsdiyi Sərvinaz üçün şübhədən həqiqətə çevridikcə onun içində dilsiz bir etiraz, səssiz bir üsyan oyanırdı. İlk dəfə ona həyatın gözəlliyini, yaşamağın mənasını anladan, sevdanın şirin, əzablı dadını hiss elətdirən bu adamın indi birdən-birə yox olması fikri ilə barışa bilmirdi.

Onu özündən çox Rəhmanın dərdi öldürürdü. Meşədə tək, kimsəsiz, əzizləri, doğmaları tərəfindən tərk olunmuş halda dərviş həyatı keçirən bu adamın əzablar içində çırpındığını, amma yanında halına yanan, dərdlərinə çarə olan, təsəlli verən bir Allah bəndəsinin olmadığını düşünmək onun üçün çox ağır idi. Bu barədə fikirləşdikcə yer ayağının altından qaçır, göy başına uçurdu. Rəhman öz evində, ailəsi ilə birlikdə olsaydı, bəlkə də Sərvinaz bu qədər qəm yeməzdi. Amma deyəsən dərvişlik onun alınına yazılmışdı, ömrünü əsrarlı, vahiməli meşədə keçirmək istəyirdi. Sərvinazgildən çıxıb getdiyi vaxtdan keçən iki ay müddətində Rəhmanı gördüm deyən olmamışdı. Bir kimsə onun haqqında danışmırdı, elə bil bu adda adam yerli-dibli olmamışdı. Bu isə Sərvinazı qorun-qorun yandırırırdı.

Bir dəfə gecəyarısı yuxudan oyanan Adil Sərvinazın qaralıqda səssizcə ağıladığını gördü. Əvvəl diqqətlə bir xeyli ona göz qoydu. Lakin birdən ürəyinin bütün hirsini, qəzəbi ilə bağırırdı:

– Nədi, yadımdan çıxara bilmirsən? Rəhman gözündən çəkilmir?

O, dəli kimi yerindən qalxıb arvadını yumruqlamağa, sonra isə təpikləməyə başladı. Adilin qəzəbi heç cür keçmirdi, əzazilliklə, vəhşiliklə Sərvinazın gecə köynəyinin yaxasından bərk-bərk yapışıb onu var gücü ilə divara çırpır, amma ürəyi bununla da soyumurdu. Sərvinaz daha ağlamırdı, göz yaşları qurumuşdu. Qəribə bir inadla ərinin haçan sakitləşəcəyini, yaxasından haçan əl çəkəcəyini gözləyirdi. “Dünyada sonsuz heç nə yoxdur. Bir azdan hər şey qurtaracaq, hər şey bitəcək,” – deyərək ürəyində özünə təskinlik verirdi. Doğrudan da bir azdan hər şey qurtardı. Əslində qurtarmadı, başlandı. Adil indi də onu qucaqlayır, öpür, ağlayırdı. Sərvinazın dünyada ən çox qorxdığı, iyrəndiyi bir səhnə idi. Döyülmək, söyülmək onu bu səhnə qədər təhqir etmirdi. Birdən ikrah hissi ilə Adilə baxıb onun sinəsindən zərblə itələdi. Birgə yaşadıkları illər ərzində ilk dəfə kobudluq etdi:

– Rədd ol! Rədd ol deyirəm sənə! Arxamca gəlsən, özümü odlayacağam!

Adil onun bu sərtliyindən qorxuya düşdü. Sərvinaz həyəətə, oradan da küçəyə çıxdı. Ətraf zülmət içində idi. Səhərin açılmağına hələ çox vardı. Hansı tərəfə getdiyini bilmirdi, ayaqları onu hara isə aparırdı. Bu saat onun ağı yox, ayaqları işləyirdi, ağı ayaqlarının əmrinə əməl edirdi. Yorğun addımlarla, ləngər vura-vura gedirdi. Yolunun hansı səmtə olduğu onu əsla maraqlandırmırdı. Eləcə bu evdən, bu məhəllədən, bu tanış yerlərdən uzaqlaşmaq, hər şeyi unutmaq istəyirdi. Ona elə gəlirdi ki, yol onu bir yoxluğa, bir nəhayətə, bir sona aparacaq, ora çatan kimi dinclik bulacaq, sakitliyə qovuşacaq, tufanlı, fırtınalı ürəyi, nəhayət, rahatlıq tapacaq.

Sentyabr gecəsinin soyuğunu hiss etmirdi. Ağaclar bu daqları, kolları əllərini, ayaqlarını yaralayır, Adilin cırıq-

cırıq etdiyi gecə köynəyindən parçalar qoparırdı. Lakin o, bunları görmür, heç bir ağrı duymurdu. Eləcə ayaq saxlamadan gedir, gedirdi. Meşəyə gəlib çıxdığının da fərqinə varmırdı, o, düşünə biləcək halda deyildi. Gecənin zülmətinə, meşənin içərilərindən gələn anlaşılmaz əcaib səslərə əhəmiyyət vermədən ağacların budaqlarını aralaya-aralaya ensiz cığırla irəliləyirdi. Arabir ayaqları altından quşlar pırıldayıb havaya qalxır, dovşanlar qaçırdı. Bayquşun ürək parçalayan vahiməli səsi də ona çatmırdı.

Meşə qurtarıb düzənlik başlananda ətraf ağappaq ay işığına bələndi. Hardasa çox sevdiyi bir kərkük mahnısının şirin melodiyası səsləndi. Sonra müğənninin həzin səsi gecənin qoynuna süzüldü. Bayaq heç nə görməyən, heç şey eşitməyən Sərvinaz indi mahnının sözlərini asanlıqla seçirdi:

*Evlərinin ökü yonca,
Yonca qalxmış dam boyunca,
Boyu uzun, beli incə
Ninnər yarım, ninnər,
Əsmər yarım ninnər.*

Mahnı elə bil onu silkələdi, hissiyyatını özünə qaytardı. Yuxudan qəfil oyanmış adamlar kimi təəccüb içində ətrafına boylandı. Meşənin çıxacağında tək-tənha dayandığını başa düşəndə qorxudan və soyuqdan bədəninə üşütmə tutdu, dişləri bir-birinə dəydi, büzüşüb düşdüyü bu qəribə vəziyyətdən necə çıxacağını, bu qorxulu yerdən necə uzaqlaşacağını fikirləşdi. Elə yorulmuşdu ki, addımlarını güclə atırdı.

Yaxınlıqdan səslər gəldi, sonra gülüş eşidildi. Ay işığında biçilmiş otu tayalara yığan qızları yalnız indi gördü. Burnuna quru otun tanış, xoş ətri dəydi. Kənddə ay işığında beləcə taya bağladığı vaxtlar yadına düşdü. Səhər dan sökülməmiş,

bir də axşam hava sərinləşəndən ta gecə yarısına kimi kişili -qadınli hamı beləcə çöldə heyvanı üçün ot tədarük edərdi.

“Qızların yanında bir az dincəlim”, – deyə fikirləşib onlara tərəf üz tutdu.

Birdən tükürpədicı çığırta gecənin sakitliyində əks-səda verdi. Sərvınaz diksinib səs gələn tərəfə baxdı. Qızlar əl saxlayıb düz ona baxırdılar.

– Ora baxın! Ora baxın! – Bayaqqı qulaqbatırıcı səs dəhşətlə dolu idi.

– Bu ki, haldır! – Kimsə vahimə içində dilləndi.

– Al arvad? – Başqa birisi qorxu qarışıq heyrətlə soruşdu.

– Özüdür ki, var! – Bunu deyən var gücü ilə qıyya çəkdi. Qızlar kəndə sarı götürüldülər.

Sərvınaz heç nə başa düşməyib onların dalınca baxırdı. Əynindəki cındıra dönmüş köynəyi, düyünü açılib dağılmış gur qara saçlarını görəndə hər şeyi başa düşdü. Qəhər boğazını acışdırdı, düşdüyü bu çıxılmaz vəziyyətin əzabı ürəyini mənğənə kimi sıxdı. Elə bu vaxt dörd-beş addım aralıda dayanıb düz ona tərəf baxan iki kişini görüb nəfəs dərmədən, cınqırını çıxarmadan onların nə dediyinə qulaq kəsildi:

– Halı görürsən?

– Axı hal qoca olur, saçları dümağ.

– Cavanı da olur.

– Necə də gözəldir!

– Yaxınlaşma, hal aparar!

– Necə aparar?

– Əllərini uzadar...

– Başımıza bir iş gəlməmiş qaçaq.

Kişilər görünməz olanda Sərvınaz sarsılıb “Məni hala oxşadıblar,” – deyə fikirləşdi. Ay Şahdağın arxasına keçmiş, ətraf zülmətə qər q olmuşdu. Hardansa gurultu sala-sala axan dağ çayının uğultusu Sərvınazda vahimə oyadırdı. Nə edəcəyini, hara gedəcəyini bilmirdi, bircə onu başa düşürdü ki,

burda bir az da artıq qalsa, ürəyi qorxudan partlayacaq. Bayaq qızların dayandığı yerdə bir-birinin yanında ucalmış üç çinar ağacı ona tanış gəldi. Onların tuşu ilə meşəyə dümmə-düz bir cığır gedirdi. Bu cığır Rəhmanın komasına qədər uzanırdı. Sərvnazın içində bir ümid göyərdi. Ayaqlarının dözülməz ağrısına, iliklərinə işləyən soyuğa, vücudunu bürümüş qorxu hissəsinə baxmayıb cığıra tərəf getdi.

Sərvnaz yerimir, qaçdı, ona elə gəlirdi ki, hər tərəfdən ona saysız-hesabsız qorxunc gözlər zillənib. Tez-tez dəhşət içində arxaya boylanır, onu təqib edən olub-olmadığını yoxlayırdı. Bəzən ağına gəlirdi ki, o, doğrudan da haldır, yoxsa gecə vaxtı, tək-tənha meşədə bu görkəmdə nə edirdi? Bu fikirdən az qalırdı ağı başından çıxsın, öz-özündən qorxurdu. Ağacın budaqları zərblə üzünə dəydikcə ağrının doğurduğu hirs və qəzəbdən, bir də onu bürümüş qorxudan boğazına dolmuş qəhəri uda-uda, hıçqıra-hıçqıra mənzil başına, son ümidgahına, yeganə istinad nöqtəsinə can atırdı.

Alnı nə isə yumşaq bir şeyə toxundu. Diksinib bir addım geri çəkildi. İki iri, yumru göz onun gözlərinin içinə baxırdı. Bu gözlər elə dəhşətli, elə vahiməli idi ki, başını tutub var kücü ilə qıyya çəkdi. Səsi meşədə əks-səda verdi. Bayquş qanadlarını bir neçə dəfə çırpıb oturduğu budaqdan uçub hərəsə səmt aldı. Onu bu qədər qorxudanın bayquş olduğunu biləndə də həyəcanı azalmadı...

Qıyya səsinə hövlənk yuxudan oyanan Rəhman özünü çölə necə atdığını bilmədi. Sərvnazın səsi idi! Buna şübhə yox idi. Onu dünyada heç bir başqa səslə qarışıq sala bilməzdi.

Palıd ağacının yanında ağ kölgə görünəndə Rəhman ona tərəf qaçdı. Onun qarşısındakı doğrudan da Sərvnaz idi. Uzun saçları dağılmış, əynindəki paltarını cırıq-cırıq olmuş, ayaqyalın Sərvnaz ay işığında xəyala oxşayırdı.

– Sənsən, Sərvnaz? – Rəhman heyrət, həyəcan, sevinc, təəssüf və daha nələrə qarışmış səslə dilləndi.

Sərvnaz əllərini açıb özünü onun qucağına atdı.

Rəhman Sərvnazın soyumuş, bumbuz olmuş hərəkətsiz bədənini bərk-bərk özünə sıxmışdı. Nə olduğunu, nə baş verdiyini hələ dərk edib qurtara bilmirdi. Gecənin bu vədəsində belə gözlənilməz halda, bu cür görkəmdə gəlib çıxmış Sərvnazın əynindəki cırıq paltar, göz yaşına qarışıb üz-gözüne, boynuna axan qan onun gözəlliyini azaltmamışdı.

Rəhman onu qolları üstə alıb komaya apardı. Taxta uzadanda Sərvnaz inildəyib gözlərini açdı, donuq baxışlarını Rəhmənə zilləyib güclə eşidiləcək səslə:

– Mən halam, səni aparmağa gəlmişəm, – deyib yenidən gözlərini yumdu.

...Sərvnazın əynində ağappaq rəngli uzun gəlin paltarı, başında duvaq var idi. Həyətdən “Vağzalı”nın həzin səsi eşidilirdi. Bir azdan o, Adilin evinə gəlin köçəcəkdə. Qara kostyum, ağ köynək geyinib qara qalstuk bağlamış yaraşlıq bəy səbrsizliklə onu gözləyirdi. Bir azdan, yarım saatdanmı, bir saatdanmı sonra Sərvnaz bu evi tərk edəcək, Adilin evində əbədi lövbər salacaqdı. Birdən Adilin sifəti, danışığı, duruşu gözlərində canlandı, onu darıxdırdı. Onunla eyni evdə yaşayacağını, eyni hava ilə nəfəs alacağını, eyni çarpayıda yatacağını düşünəndə nə etdiyini, nə cür səhvə yol verdiyini başa düşdü. Qışqırmaq, köməyə çağırmaq, əzizlərini, doğmalarını başına yığmaq istədi.

Bu vaxt əlləri üstünə zərif çiçəklərdən hörülmüş çələng düşdü. Onun gözəlliyi, güllərin tanış, həzin qoxusu başını gicəlləndirdi. Pəncərədə görünən kölgəyə tərəf qaçdı və möcüzə görmüş adam kimi diksindi: o idi, Rəhman. Qısaqol, nazik köynəyinin yaxasından tüklü sinəsi görünən qaragöz, qarasaaqal Rəhman.

– Bu çələng mənim sənə toy hədiyyəmdir, onu qəbul elə, – deyib Rəhman qeyb oldu.

Sərvinəzə elə gəldi ki, içindən nə isə qopub ayrıldı. Onun dalınca var gücü ilə qışqırdı:

– Getmə, Rəhman, getmə!

Rəhman əlini onun tər damcıları ilə örtülmüş alınına qoydu. Bu təmasdan Sərvinəzin bədəninə ilıq bir sel axdı. Bu doğmadan doğma, əzizdən əziz adamın boynunu qucaqlayıb üzünü onun üzünə sıxdı. Canındakı bütün qorxu-hürkünü, ağrı-acını unutmamaq, boşalmaq istəyirdi.

– Sakit ol, Sərvinəz, özünə gəl, – Rəhman bunu pıçıltı ilə dedi. Onun pıçıltısı həzin layla kimi Sərvinəzin qulağında səsləndi. İndicə gördüklərinin yuxu olduğunu başa düşəndə qəlbində sevinc mehi əsdi. Əynindəki Rəhmanın uzunqol köynəyini yalnız indi gördü, qəlbinə şirin bir duyğu yayıldı.

– Yuxu görürdün? – Rəhman soruşdu.

– Hə, tez-tez gördüyüm bir yoxu idi, – qəhərlə cavab verdi. Hardansa tanış, doğma bir qoxu gəlirdi, eynilə yuxuda hiss elədiyi ətir idi. Gözlərini yumub açdı:

– Bu nə qoxusudur? – deyə soruşdu. Ətrafındakı çiçəkləri görəndə heyrətdən çığırdı. Pəncərənin qabağında, stolun üstündə, taxçada, taxtın böyür-başında ömründə görmədiyi o qədər çiçək vardı... – Meşənin bütün güllərini bura daşımısan ki... deyib Rəhmənə qısıldı. Keçirdiyi əzablardan sonra onlar bir-birinə elə oxşayırdılar ki, hər ikisinin ürəyinə eyni dərəcədə doğma, şirin və sirli hisslər axırdı.

Sərvinəz gözlərini qapayan yaşları əlləri ilə silib Rəhmanın boynuna sarıldı.

– Məni sev, Rəhman, – dedi. – Daha dünyada heç kəsdən, heç nədən qorxum yoxdur. Elə bilirsən tək cə sən sevir sən?

Mənim ürəyimdən xəbərini yoxdur? Heç vaxt, heç kəsi sənənin qədər sevməmişəm.

Rəhman bu gözlənilməz səadətdən, sevdiyi, illər boyu həsrətini çəkdiyi qadının yaxınlığından özünü itirmişdi. Üzünü Sərvinazın saçlarında gizlədib onun bihuşedici ətrindən məst olmuşdu.

– Özüm sənənin yanına gəlmişəm, onsuz da adamları inandıra bilməyəcəyik ki, aramızda heç nə olmayıb. Bütün rayon danışır ki, sənənlə yaxın olmuşuq. Allahdan başqa isə şahidimiz yoxdur. Bizi bir-birimizə yaraşdırıblar, Rəhman...

* * *

Üzündə gəzişən günəş şüalarından gözləri qamaşib oyananda günortadan keçmişdi. Həmişə səhər dan ağaran da oyanmağa adət eləmiş Sərvinaz ilk dəfə idi ki, yuxuya qalırdı. Rəhman yox idi. Evin küncündən bir çılpaq qadın heykəli ona baxıb gülürdü. Eynən Sərvinaz kimi dağınıq saçlı, uca boylu, zərif qamətli heykəl onun ürəyində illər boyu şölələnen həzin qüssə ocağını təzədən alovlandırdı. Bu cansız ağaca Sərvinazın bənzəyişini köçürmək üçün kim bilir, Rəhman nə qədər əziyyət çəkmişdi. Ətrafda qəlb oxşayan bir rahatlıq var idi. O, gözlərini təzədən yumdu, dünənki gecəni, Rəhmanın nəvazişlərini təkrar-təkrar xəyalında canlandırdı.

Bir azdan qapı açıldı, Rəhman içəri girdi. Sərvinazın oyandığını görüb onun yanında çömbəldi.

– Sərvinaz, ömür boyu bilirsən özümə nəyi bağışlaya bilmirdim? Öz əlimlə aparıb səni Adilin qucağına atmağımı. Səni ilk dəfə görəndə fikirləşmişdim ki, mənimçün yaranmısan, Allah-taala səni məndən ötrü xəlv eləyib. Kim bilir, bəlkə o vaxt səni qaçırmısaydım, indi kimisə xoşbəxt etmişdim, özün də bəxtiyar idin, mənim də həyatım korlanmazdı.

Hamı kimi adicə bir ömür yaşayardım. Amma indi düşünürəm ki, səninlə bircə günlük səadətə görə bu qədər əzaba, möhnətə dözməyə dəyərmiş. Həyatdan daha heç bir təmənnam yoxdur.

Sərvinaz onun saçlarını oxşadı:

– Mənim də.

Onlar danışır, danışırtdılar. Ömür boyu ürəklərinə yığılmış, qalaqlanmış sözlərini indi bir-birinə çatdırırdılar. Uzun müddət günün qabağında qalmaqdan solub tərəvətini itirmiş bitkiyə sərin su dəyəndə necə canlanırsa, onlar da uzun, dərd dolu illərdən sonra qismətlərinə çıxmış bu səadət dolu görüşdən dəyişmiş, başqalaşmışdılar. Sərvinaz onun üzünün hər cizgisinə, alınıdakı iki dümmədüz qırışa, saçlarının ayrımına, qara gözlərini dövrələmiş qalın qısa kirpiklərinə, düz burnuna diqqətlə tamaşa edirdi.

– Niyə elə baxırsan?

– İstəyirəm sənin sifətinin cizgilərini yaddaşıma həkk edim. Dünyanın işini nə bilmək olar?

Sərvinazın səsi titrədi. Onun həyəcanı Rəhmana da si-rayət elədi. Sərvinazın bu tənha hücrəyə gəlişindən bəri ilk dəfə ağlına gəldi ki, bu gözlənilməz xoşbəxtliyin ömrü uzun deyil, onun sonu olmalıdır. Sərvinaz qəfil gəldiyi kimi, qəfil də gedəcək. Bu fikirdən dəli kimi oldu. Sərvinaz elə bil onun ürəyindən keçənləri oxudu:

– Fikirləşəndə ki, yanından çıxıb getməliyəm, daha səni görməyəcəyəm, özümə ölümdən başqa heç nə arzulamıram.

– Bəlkə getməyəsən? – Rəhman bunu qorxa-qorxa dedi. Sanki “bilirəm, səni saxlamaq çətindir, buna gücüm çatmaz”, – demək istəyirdi.

– Niyə mənim qismətimə belə gec çıxdın? Niyə vaxtında məni tapmadın? – Sərvinaz onun sualına sualla cavab verdi. – Allahın yanında nə günaha batmışam ki, məni bu qədər yandırır yaxır?

– Gəlsənə səninlə evlənək. Heç olmasa ömrümüzün qalan illərini bir yerdə keçirərik. – Rəhman ürəyindən keçənləri axır ki, dilinə gətirdi.

– Bəs uşaqlar? Xahiş edirəm, bir də bu barədə danışma. Bilirsən ki, mən uşaqlara görə yaşayıram...

Hava qaralanda Sərvnaz əl-ayağa düşdü:

– Daha gedim, – dedi.

– Belə tez? – Rəhman həyəcan içində soruşdu.

– Tez deyil. İndi tərپənsəm, gecə evə ancaq çataram.

Rəhman pəncəyini onun çiyinə saldı. Bir azdan evdən çıxdılar.

– Səni tanıyan gündən ürəyimdən bircə arzu keçib. İki-likdə meşəni dolaşmaq. Bilsən meşədə necə gözəl yerlər var. İstəmişəm oraları bircə-bircə sənə göstərim. Mənim sevinclərimə şərik olasan. Tərslikdən sən də gecə gəlib gecə getdin.

Rəhman Sərvnazın çiyini qucaqlayıb yerişir, bu qısa anların ömrünü uzatmaq istəyirdi.

Meşənin rayon mərkəzinə çıxan yerində, böyük tərپənin yanında Sərvnaz ayaq saxladı:

– Bir az oturaq, – dedi.

Onlar danışmırdılar. Sərvnaz qəhərini var gücü ilə udurdu. Rəhman da Sərvnazın qabağında aciz görünməmək üçün səyriyən, titrəyən dodaqlarını dişləyib qanadırdı. Bir saata kimi bir-birinə sığınıb sakitcə oturdular. Sonra Sərvnaz yerindən qalxdı:

– Mənə bir şeyə söz ver. – O, Rəhmanın gözlərinin içinə baxdı. – Mayisənin yanına qayıt. O da yazıqdır, sən də. Mənim xatirimə evinə dön. Yaşlaşacaqsan, qadın nəfəsinə ehtiyacın olacaq. Söz verirsənmi?

– Hə.

– Çox sağ ol, Rəhman.

Sərvnaz onun boynunu qucaqlayıb:

– Elə baxma, əzizim. Bir dəqiqə, yarım saat nəyi həll edəcək ki? – dedi. Mənim bircə təsəllim var: nə yaxşı ki, bu dünyada sən varsan, yoxsa yaşaya bilməzdim.

Onlar heç cür bir-birindən qopa bilmirdilər. Amma hər ikisi başa düşürdü ki, dünyada əbədi heç nə yoxdur.

– Əlvida, mənim gözəl Halım, – Rəhman son dəfə onun gözlərindən öpdü.

– Əlvida, mənim əziz Dərvişim, – Sərvinaz əllərini onun əllərindən güclə qopardı.

EPILOQ

Sərvinaz adamsız, qaranlıq küçələrdən keçib evinə çatanda həyəət qapısının ağzındakı iri daşın üstündə oturub gözlərini naməlum nöqtəyə zilləmiş Adili gördü.

– Harda idin? – Adil yavaşca, kallaşmış, dəyişmiş səsle soruşdu.

– Rəhmanın yanında.

– Sən Allah, harda gizlənmişdin? Ağıma min cür şey gəldi.

– Sən özün məni onun yanına göndərdin.

– Yaxşı, zarafatı burax, keçək içəri, sənə soyuq dəyər.

Adil sevincini heç cür gizlədə bilmirdi.

1993.